

Dne 19. marca 1898 se je Jožefu Guzelju, posestniku Kasarne v Loki, in ženi Alojziji, roj. Juvan, rodil prvi sin Vladimir Jožef. Rodil se je torej v hiši, ki je poleg gradu med zgodovinsko najimennitnejšimi poslopji v mestu. Kasarna je velika dvonadstropna stavba ob vstopu na Kamniti most, nasproti nekdanjih Selških vrat, zaznamovana sedaj kot Blaževa ul. 10. Dr. Pavle Blaznik piše o njej v Loških razgledih XX/1973, da jo je sezidal oskrbnik loškega gospodstva Lenart Siegesdorfer pred letom 1544, stara je torej že 435 let. Sto let pozneje (l. 1641) so jo njeni vnuki prodali Korbinijanu Fürnpfeilu, ki je bil tudi freisinški oskrbnik. Spet čez sto let (okoli l. 1750) je prišla v posest mesta Škofje Loke. Blaznik pravi: »Mesto je že od 17. stoletja sem moralo premagovati hude težave ob pogostih premikih vojaštva, ki se je tod zadrževalo celo po več mesecev. Škofja Loka je namreč morala poskrbeti — sicer proti plačilu — za nastanitev in prehrano teh posadk. Desetletja in desetletja je mesto vojaštvo sproti po-

razdeljevalo po hišah, kar je bilo vezano z mnogimi nevšečnostmi. Z nakupom Kasarne se je ta skrb temeljito zmanjšala, saj se je mogla v tem obsežnem poslopju sproti nastanjevati celotna posadka, ki se je v mestu zaustavljala. Tako je poslopje dobilo ime Kasarna, ki se je obdržalo do danes.« Konec 18. stoletja je Kasarna postala spet zasebna last. Pridobil jo je kaščar Jakob Ignac Cebal (pisano Zeball). Od rodbine Cebal jo je l. 1859 kupil Jurij Guzelj, od njega pa jo je podedoval l. 1868 sin Janez, Vladimirov ded, l. 1897 pa Janezov sin Jožef, Vladimirov oče. Tako smo Vladu, ki je bil še šolar, rekli Kasarniški Vladko.

Guzeljev rod izvira iz Puštala. Po matičnih knjigah ga sledimo tja v leta okoli 1630, to je do začetkov matičnih knjig. Praded dr. Vladimirja Jurij Guzelj se je rodil še v Puštalu kot sin Franca Guzelja, kampelmoherja (glavnikarja). Njegova glavnikarska delavnica je bila zelo velika in je proizvajala kvalitetne izdelke. Mladi Jurij je bil podjeten trgovec, ki je izdelke dobro prodajal in obogatel. Znano je, da je z ženo v kočiji potoval na svetovno razstavo v London. Pri razprodaji grajskih zemljišč l. 1864 je kupil obsežne travnike v Dešni in gozdove v Lubniku, Crngrobu in Tošču, na licitaciji v Ljubljani pa domačijo v Loki na sedanji Poljanski cesti št. 2. V vogalnem delu je dal sezidati novo dvonadstropno stavbo, pomaknjeno v breg, za kar so »odkopali del hriba in je pri delu več brezposelnih dobilo zaslužek«, kakor je Jurij navedel v prošnji, ki je bila ohranjena do zadnje vojne. Novo stavbo je vzelo v najem sodišče, zdaj je v njej skupščina občine. V Skalcah, kjer je zdaj elektrarna, je zgradil žago in nato še izdelovalnico parketov. Pri Balantu so takrat imeli okoli 40 konj, da so dovažali hrastove hlode. Jurij je bil tisti, ki je zapustil Puštal in pognal korenine v mestu. Njegov sin Janez, Vladimirov ded, se je že rodil v Zgornjem Karlovcu št. 33 (sedaj Poljanska cesta 10) in bil potem posestnik pri Balantu (sedaj na tistem prostoru avtobusna postaja), kjer je prevzel gostilno, ki je bila že prej v hiši.

Dedu Janezu se je rodilo 14 otrok, od teh se jih je 10 poročilo, si ustvarilo družino in zavzemalo bolj ali manj pomembne družbene položaje. To so bili Vladimirovi strici in tete. Stric Avgust je bil gozdarski inženir. Janko je bil

predstojnik sodišča v Opatiji, poznejši državni pravobranilec v Mariboru, poročen je bil s hčerjo Otona Detele, deželnega glavarja in graščaka pri Sv. Duhu. Franja se je poročila s predsednikom sodišča Albertom Levičnikom iz Železnikov. Marija je bila žena grosupeljskega župana Franca Košaka. Matilda je bila poročena z učiteljem Bogomirom Krennerjem. Ignac je ostal na domu pri Balantu, imel gostilno, velike hleve in posestvo. Aleksander je bil finančni koncipient v Litiji in je mlad umrl. Oto je imel gostilno na Poljanski cesti in bil lastnik stavbe, v kateri je bilo sodišče. Stefaniya je bila žena Antona Lapajnet, pisarniškega ravnatelja kmetijske šole na Grmu. Vladimirov oče Jožef ali Kasarniški Pepe, kakor smo mu rekli, je bil lastnik Kasarne, v kateri je bilo mnogo najemnih stanovanj. Ukvarjal se je z izdelovanjem in prodajo kisa, zato so nekateri zamenjavali ime kasarna in kisarna. Po vsej rodbinski tradiciji in zvezah z obsežnim sorodstvom ni bilo dvoma, da bo Vladimir študiral in zavzel položaj izobraženca.

Po končani ljudski šoli v Škofji Loki je šel Vlado v gimnazijo v Ljubljano, po dveh letih pa so ga dali v škofove zavode v Sentvid, zadnja dva razreda pa je spet obiskoval klasično gimnazijo v Ljubljani, kjer je maturiral l. 1916. Takoj po maturi je bil poklican k vojakom in je služil pri 17. pešpolku kranjskih Janezov. Na fronti v Tirolah ga je ob italijanski ofenzivi zasula eksplozija v jarku in so ga odpeljali v bolnico na Dunaj. Drugič je bil v tirolskih gorah zastrujen od plina in se je zdravil na Češkem, nakar je šel še tretjič na tirolsko fronto, kjer je kot poročnik dočakal konec prve svetovne vojne.

Po vojni se je l. 1919 vpisal na medicino v Zagrebu in je tam napravil prvi rigoroz, potem je šel študirat na Dunaj in je l. 1924 diplomiral za doktorja medicine. Enoletni staž je opravil v bolnici v Ljubljani in se nato specializiral v kirurgiji, postal asistent in l. 1933 primarij kirurškega oddelka, l. 1944 pa njegov vodja. V marcu 1943 je na željo profesorja dr. Božidarja Lavriča, ki so ga odpeljali v konfinacijo v Italijo, prevzel vodstvo kirurške klinike in jo vodil do njegovega povratka poleti 1945 in še pozneje pogosto ob odsotnosti dr. Lavriča. Oktobra 1945 je bil izvoljen za izrednega profesorja kirurgije na medicinski fakulteti po Lavričevi smrti pa za rednega profe-

sorja. Tako je 25 let predaval kirurgijo in spada večina slovenskih zdravnikov razen najstarejših in najmlajših iz zadnjega desetletja med njegove študente. O splošni kirurgiji je predaval tudi na stomatološki kliniki. Po ustanovitvi poliklinike je bil deset let šef njenega kirurškega oddelka.

Profesor Guzelj je izpopolnjeval svoje kirurško znanje na nemških klinikah in bolnicah. Delal je na Sauerbruchovi kliniki Charité v Berlinu, v Böhlerjevi neugodni bolnici na Dunaju, na kliniki v Münchnu in v Hamburgu. Spoznal je nove metode operiranja in zdravljenja, sklenil poznanstvo s strokovnjaki kirurgiji in dobil vpogled v strokovno literaturo. Münchensko kliniko je malone vsako leto obiskal in se poučil o novem v kirurgiji. Sprejet je bil za rednega člana mednarodnega kirurškega društva Société Internationale de Chirurgie s sedežem v Bruslju kot edini iz Slovenije. Članstvo v nemškem kirurškem društvu je pa odklonil zaradi ravnanja okupatorja pri nas. Dobre zveze je imel tudi z jugoslovanskimi kirurgi, posebno aktivno je sodeloval s profesorjem Juzbašićem, predstojnikom kirurške klinike v Zagrebu. Organiziral in vodil je l. šestanek kirurško-ortopedske sekcije Slovenskega zdravniškega društva v Celju l. 1952 in v Mariboru l. 1954. Z referatom je nastopil l. 1937 na jugoslovanskem kirurškem kongresu v Ljubljani in l. 1953 na sestanku slovenske in hrvaške kirurško-ortopedske sekcije v Celju. Udeležil se je jugoslovanskega kirurškega kongresa l. 1951 v Beogradu, kongresa nemškega kirurškega društva l. 1953 v Münchnu, intersekcijskih sestankov kirurgov l. 1961 v Puli, 1963 na Bledu in 1965 v Rogaški Slatini. Mnogo je pisal v Zdravniškem vestniku, v beograjskem Medicinskem glasniku, v Zborniku kirurške klinike in nekaterih inozemskih strokovnih glasilih, kjer je objavljval svoja teoretska in praktična spoznanja o patologiji in terapiji ščitnice in golše, želodca in črevesja, trebušne slinavke, bezgavk in izboklin na žilah (aneurizma). Veliko je pripomogel za napredek anestezije, ko je sodeloval pri uvajanju novih načinov narkoze. V sodelovanju s kliniko v Zürichu je preučil pseudotuberkulozni bacil kot povzročitelja vnetja slepiča. Na l. podiplomskem tečaju iz kirurgije za zdravnike splošne prakse je predaval o motnjah v delovanju želodca po operaciji, o čirih na dvanajesterniku in o ana-

tomski strukturi roke. Bil je član višje zdravniške komisije, invalidske uprave pri Svetu za zdravstvo, komisije za priznanje naziva primarij in namestnik vodje komisije za anestezijsko službo. Po upokojitvi l. 1968 sodeluje še kot član višje vojno-invalidske komisije.

Opравil je nešteto operacij, med njimi eno od redkih, tj. operacijo tumorja na trebušni slinavki. Dolga je vrsta ljudi, ki jim je povrnil zdravje in jim rešil življenje, med njimi med vojno marsikak ranjeni borec. Po operaciji je skrbno spremljal zdravljenje bolnikov, jih bodril in jim vračal pogum in voljo. Posebno rad je obiskoval paciente iz loških krajev in se po domače z njimi pogovarjal. Še zdaj, ko je že deset let v pokoju, gre skoraj vsak dan na kliniko, se zanima za delo sedanjih kirurgov in obišče kakega znanca bolnika.

V prostem času je imel največje veselje z lovom. Že v mladih letih sta se z bratom Milanom, ki je študiral na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju in bil potem komercialni direktor papirnice v Vevčah, udeleževala podvigov loških lovcev po Sorškem polju in drugod.

Kako priljubljen in upoštevan je dr. Guzelj med kolegi zdravniki, sta pokazali prisrčni slovesnosti ob njegovi 80-letnici, ki sta ju priredila Klinični center iz Ljubljane v hotelu Transturist v Loki in Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani. Tudi naše Muzejsko društvo čestita svojemu članu dr. Guzelju ob lepem jubileju z željo, da bi v zdravju in moči še dolgo spremljal napredek našega zdravstva in svojega rodnega mesta.

France Planina

ČRNA GRADNJA V 18. STOLETJU

V »Doneskih k zgodovini Škofje Loke« dr. Franca Kosa iz l. 1894 je pod številko 609 na strani 297 natisnjeno naslednje:

»1755, dne 15. oktobra. Freising

Freisinški škof Ivan Teodor piše Maksimilijanu Antonu pl. Paumbgartenu, glavarju loškega gospostva in mesta, da je zvedel iz njegovih poročil z dne 10. septembra in 10. oktobra, da je treba zaradi cesarskega ukaza popisati vse hiše po Kranjskem. Tudi je zvedel iz poročil, da je po loškem gospostvu 223 hiš, katere so bile postavljene brez dovoljenja zemljiškega gospoda. Glavar naj to-

rej ukaže take hiše podreti ali pa naj plačujejo njih lastniki od njih majhen davek. Tudi naj (glavar) pazi na to, da ne bodo podložniki postavljali hiš brez dovoljenja zemljiškega gospoda.«

Pojasnilo dr. P. Blaznika:

Šlo je seveda le za to, da dobi gospostvo evidenco nad novimi kajžarji, ki so pridobivali nove rovtve in na njih postavljali bivališča. Zemljiški gospod je zahteval, da so tudi rovtarji — novinci vpisani v urbar in da ima gospostvo pregled nad njimi ter dobiva od njih določene dajatve.

F. P.

IZ PRETEKLOSTI NEKDANJEGA URŠULINSKEGA SAMOSTANA V ŠKOFJI LOKI

Marsikdo, ki se zanima za zgodovino Škofje Loke, bi rad vedel, kdaj se je začel nunski samostan v Škofji Loki in kdaj so nune dobile loški grad. O tem in še o raznih dogodkih iz preteklosti samostana se lahko poučimo iz knjige »Sveta Angela Merici in njeno delo«, ki jo je napisala m. Klementina Kastelec

in jo je založil jugoslovanski uršulinski provincialat v Ljubljani ob štiristoletnem jubileju uršulinskega reda leta 1935. V njej je o loškem samostanu navedeno naslednje:

»Sedanji uršulinski samostan v Škofji Loki je bil prvotno dom hčera sv. Klare. Otokar Blagoviški, duhovnik v Kamniku,